ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Στο σχέδιο νόμου «Συμβούλια εργαζομένων—επικύρωση της 135 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας».

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Α. ΓΕΝΙΚΑ

Με το ν. 1264/82 η Κυβέρνηση έβαλε τις βάσεις για τον εκδημοκρατισμό του συνδικαλιστικού κινήματος και την εξυγίανση των συνδικαλιστικών οργανώσεων από τον κατακερματισμό και την οργανωτική αταξία. Παράλληλα, όπως αναφέρεται και στην εισηγητική έκθεση του νόμου αυτού, είχε υποσχεθεί ότι θα συμπληρώσει την εργατική νομοθεσία με τους απαραίτητους, για την εκπροσώπηση στην επιχείρηση, των συμφερόντων των εργαζομένων, θεσμούς, η καθιέρωση των οποίων αποτελεί προϋπόθεση για την συνταστική εφαρμογή της 135 Δ.Σ.Ε. «για την προστασία των αντιπροσώπων των εργαζομένων και τις διευκολύνσεις που πρέπει να τους παρασχεθούν».

Είναι γνωστό ότι η καθιέρωση των θεσμών αυτών και η επικύρωση της 135 Δ.Σ.Ε. ήταν παλαιά απαίτηση όλων των προοδευτικών συνδικαλιστικών δυνάμεων της χώρας, που επαναλήφθηκε σαν ένα από τα βασικότερα αιτήματα της εργατικής τάξης στο 22ο συνέδριο της Γ.Σ.Ε.Ε. αλλά και προεκλογική θέση του ΠΑΣΟΚ, που είχε περιλάβει στη διακήρυξη της Κυβερνητικής του πολιτικής τα εξής:

«Η συμμετοχή των εργαζομένων στις αποφάσεις που τους αφορούν, η δημιουργία νέων θεσμών και φορέων, θα δώσει νέα διάσταση στο συνδικαλιστικό κίνημα, που αγωνίζεται, διεκδικεί και κατακτά αλλά και συμμετέχει στην αναπτυξιακή προσπάθεια».

Με το θεσμό των Αντιπροσώπων και των Συμβουλίων των εργαζομένων στις επιχειρήσεις διαφοροποιείται ουσιαστικά προς όφελος των εργαζομένων η ποιότητα των εργασιακών σχέσεων στις οποίες κυριαρχούσαν μέχρι σήμερα, εξουσιαστικές δομές και κατοχυρώνονται δημοκρατικές διαδικασίες με το δικαίωμα των εργαζομένων να επηρεάζουν θετικά τους όρους και τις συνθήκες της εργασίας τους.

Το νομοθετικό πλαίσιο που περιλαμβάνει τα δικαιώματα των συνδικαλιστικών οργανώσεων για παρέμβαση στους χώρους δουλειάς, όπως αυτά καθιερώθηκαν με το ν. 1264/1982, το δικαίωμα των εργαζομένων να εκπροσωπούνται στην επιχείρηση μέ όργανα οι αρμοδιότητες των οποίων προβλέπονται στο νομοσχέδιο αυτό και οι θεσμοί των επιτροπών Υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, του γιατρού εργασίας, και του μηχανικού ασφαλείας, αποτελεί το τρίπτυχο των κατακτήσεων της εργατικής τάξης στον τομέα των συλλογικών σχέσεων εργασίας και στοχεύει στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, στην εξισορρόπηση των δικαιωμάτων των δύο μερών της παραγωγικής διαδικασίας και στην ενίσχυση της παραγωγικότητας της οικονομίας προς όφελος των εργαζομένων αλλά και του κοινωνικού συνόλου.

Οι αντιπρόσωποι και τα Συμβούλια εργαζομένων χωρίς να χάνουν τον καθαρά ταξικό τους χαρακτήρα δεν αποτελούν, όπως οι συνδικαλιστικές οργανώσεις όργανα αντιπαράθεσης των συμφερόντων των εργαζομένων απέναντι στα οργανωμένα συμφέροντα των εργοδοτών. Αποτελούν όργανα που διασφαλίζουν και προβάλλουν τα δικαιώματα, τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των εργαζομένων στα στενά πλαίσια κάθε επιχείρησης και διευκολύνουν στη συνειδητοποίηση των ιδιαιτέρων προβλημάτων της.

Συνεπώς η αποστολή τους δεν πρέπει να συγχέεται με τους σκοπούς και την αποστολή των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Αντίθετα, είναι δέδαιο, ότι η συμβολή του θεσμού των Συμβουλίων των εργαζομένων στη μαζικοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος θα είναι αποφασιστική γιατί θα διεγείρει την ταξική συνείδηση των εργαζομένων και θα καταδείξει την ανάγκη συσπείρωσής τους στις συνδικαλιστικές τους οργανώσεις.

Το σχέδιο νόμου περιλαμβάνει δύο κεφάλαια. Με το πρώτο καθιερώνεται ο θεσμός της εκπροσώπησης των εργαζομένων στην επιχείρηση, και καθορίζονται τα όργανα εκπροσώπησης, ο τρόπος και οι διαδικασίες ανάδειξής των εκπροσώπων των εργαζομένων σ' αυτά, τα δικαιώματα οι διευκολύνσεις και η προστασία των μελών των οργάνων και οι αρμοδιότητές τους σε επίπεδο συναπόφασης με τον εργοδότη, πληροφόρησης και διαβουλεύσεων.

Το δεύτερο κεφάλαιο προβλέπει την κύρωση της 135 Δ.Σ.Ε.

Η 135 Διεθνής Σύμβαση Εργασίας που ψηφίστηκε κατά την 55η συνόδο της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (Γενεύη, Ιούνιος 1971), έχει κυρωθεί μέχρι σήμερα από 41 Κράτη—μέλη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

Η διεθνής αυτή σύμβαση δεν αναφέρεται στα μέλη της διοίκησης των συνδικαλιστικών οργανώσεων, την προστασία των οποίων, όπως είναι γνωστό, καλύπτει η 98 Διεθνής Σύμβαση Εργασίας που έχει κυρωθεί ήδη από τη Χώρα μας, αλλά καλύπτει τους αντιπροσώπους των εργαζομένων μέσα στην επιχείρηση. Για τους αντιπροσώπους αυτούς προβλέπει αφ' ενός την παροχή διευκολύνσεων και αφετέρου την προστασία από κάθε μέτρο που, βασισμένο στην ιδιότητά τους, και τις δραστηριότητες που αναπτύσσουν υπό την ιδιότητα αυτή, έχει σκοπό να τους βλάψει.

Το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της σύμβασης περιλαμβάνει δύο κατηγορίες αντιπροσώπων: α) τους εκλεγμένους από το σύνολο των εργαζομένων στην επιχείρηση (π.χ. αντιπρόσωποι του προσωπικού, εργατικά μέλη στις επιτροπές της επιχείρησης, στις επιτροπές υγιεινής και ασφάλειας κλπ.) και β) τους συνδικαλιστικούς αντιπροσώπους μέσα στην επιχείρηση.

Η Κυβέρνηση του Κράτους—μέλους μπορεί να επιλέξει τη μία από τις δύο αυτές κατηγορίες αντιπροσώπων, εκείνη δηλαδή που επιθυμεί να προστατεύσει με το νομοθετικό πλαίσιο που καθιερώνει, χωρίς να εμποδίζεται να προστατεύσει, εφόσον το επιθυμεί και τις δύο κατηγορίες αντιπροσώπων. Στην περίπτωση όμως αυτή η παρουσία των εκλεγμένων αντιπροσώπων στην επιχείρηση δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ενάντια στην πραγματική ή ενδεχόμενη παρουσία και στις δραστηριότητες των συνδικαλιστικών αντιπροσώπων.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η Κυβέρνηση με τις διατάξεις του άρθρου 2 του σχεδίου νόμου έχει επιλέξει τόσο τα όργανα εκπροσώπησης των εργαζομένων στην επιχείρηση, όσο και την κατηγορία των αντιπροσώπων που θεωρεί ότι έχουν την ιδιότητα αυτή για την εφαρμογή της 135 Δ.Σ.Ε. η κύρωση της οποίας την δεσμεύει διεθνώς ώστε οι πράξεις και οι ενέργειές της που αναφέρονται στον τομέα αυτό να υπόκεινται στην εποπτεία και τον έλεγχο της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

Β. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ

Σχετικά με τις επί μέρους διατάξεις του σχεδίου νόμου πρέπει να αναφερθούν τα εξής:

Το άρθρο 1 αναφέρεται στο αντικείμενο της ρύθμισης που είναι η καθιέρωση του θεσμού των αντιπροσώπων και των Συμβουλίων εργαζομένων καθώς και η εφαρμογή του σε όλες τις επιχειρήσεις που απασχολούν τουλάχιστον είκοσι (20) εργαζόμενους.

Ακόμη προσδιορίζεται το πεδίο εφαρμογής σε όλες τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα με εξαίρεση το Δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τις κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις για τις οποίες προβλέπονται ίδια όργανα εκπροσώπησης των εργαζόμενων από τα σχετικά προεδρικά διατάγματα και τους νομικούς, για τους οποίους, η ιδιαιτερότητα του επαγγέλματός τους απαιτεί ειδικές ρυθμίσεις, και δίνονται οι απαραίτητοι εννοιολογικοί ορισμοί.

Το άρθρο 2 του σχεδίου νόμου καθορίζει τα όργανα με τα οποία εκπροσωπούνται οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση και η σύνθεση των οργάνων ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων σ' αυτήν. Τα όργανα αυτά είναι οι αντιπρόσωποι προκειμένου για επιχειρήσεις που απασχολούν τουλάχιστον είκοσι (20) μέχρι πενήντα εργαζόμενους και τα Συμβούλια εργαζομένων προκειμένου για επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερους από πενήντα ένα (51) εργαζόμενους και άνω. Τα παραπάνω όργανα χαρακτηρίζονται ως «αντιπρόσωποι των εργαζομένων» για την εφαρμογή της 135 Δ.Σ.Ε.